

Program

Giovanni Battista Degli Antonii (1636-1698)

Ricercata No. VIII

Domenico Gabrielli (1651-1690)

Ricercar No. VI

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Suite No. 1 G Dur BWV 1007

Prelude; Sarabande; Menuet I i II; Gigue

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Suite No. 3 C Dur BWV 1009

Prelude; Sarabande; Bourree I i II; Gigue

Marin Marais (1656-1728)

“Alcione” Tragedie Mise en Musique

(Acte III - Scene II)

March; Une Matelotte; Air des Matelots II;

Matelotte II; Air des Matelots

O Programu

Ričerkar je oblik instrumentalne kompozicije koja se koristila u kasnoj renesansi i ranom baroku. Ričerkar je po tadašnjoj formi, najčešće ozbiljnog karaktera u kojem se koriste duge notne vrednosti, predstavljao oblik rane fuge, ali istorijski gledano, sam pojam je imao znatno širu upotrebu. Jedno od značenja ovog termina je i „istražiti“ pa se često koristio u funkciji preludijuma odnosno „usviravanja“ u cilju istraživanja tonaliteta, smisla ili samog sadržaja predstojeće kompozicije.

Ričerkari se dele na dva tipa: jednoglasno delo, sa ponekim promenama ili prelazima (slično tokati) i delo podeljeno u motive koji počinju imitativno, sa malim promenama. Drugi tip je značajniji, jer predstavlja preteču fuge, muzičke forme kojom je zamenjen tokom baroka. Ovaj tip ričerkara se pojavio sredinom 16. veka i razvijao se uporedo sa motetom. Pojedina dela koja se ni po čemu nisu razlikovala od fuge nazvana su ričerkarima čak i do Bahovog vremena, s tom razlikom da su notne

vrednosti najčešće bile duže i ozbiljnije. Najbolji primeri za to su trodelni i šestodelni ričerkari iz „Muzičke žrtve“ (Musikalische Opfer) Johana Sebastijana Baha.

Šest svita za solo violončelo Johana Sebastijana Baha su jedno od najpoznatijih i najizvođenijih dela ikada napisanih za solo violončelo. Najverovatnije su nastale u periodu od 1717-1723. godine dok je Bah služio kao Kapelmajstor u Ketenu. Originalni naslov, sačuvan iz rukopisa Ane Magdalene Bah, bio je: „Suites à Violoncello Solo senza Basso“. Tačnu hronologiju nastanka svita, u smislu da li su nastale pre ili posle Bahovih solo sonata i partita za violinu nije moguće u potpunosti uspostaviti, iako mnogi muzički analitičari, koji svoje tvrdnje zasnivaju na komparativnoj analizi stilova, smatraju da su prvo komponovane svite.

Pre 1900. godine svite nisu bile toliko poznate široj javnosti dok su ih drugi smatrali početnim studijama za violončelo. Međutim, nakon pronalaska Grimaherovog izdanja Bahovih svita na „buvljivoj pijaci“ u Barseloni, trinaestogodišnji katalonski violončelista Pablo Kazals počinje pasionirano da ih uči. Upravo taj trenutak muzički analitičari slikovito prikazuju kao ponovno rođenje ovog svojevrsnog remek dela. Iako ih je kasnije redovno javno izvodio, tek u 60. godini života (1936.) Kazals je prvi snimak svita za violončelo zabeležio u „Abbey Road Studios“ u Londonu, a 1939. godine je postao prvi violončelista koji je snimio svih šest svita. Snimak je i danas dostupan i veoma cenjen.

Bahove svite za violončelo su danas na stalnom repertoaru najslavnijih svetskih violončelista poput: Jo-Jo Ma, Miše Majskog, Hajnriha Šifa, Stivena Iserlisa, Anera Bišme... kao i ranije Mstislava Rostropoviča, Daniela Šafrana, Pjera Furnije, Pola Torteljea, Janoša Štarkera, Žaklin di Pre i drugih najznačajnijih umetnika svetske violončelističke scene. Danas postoje mnoge transkripcije čelo svita za razne instrumente, poput: violine, viole, kontrabasa, mandoline, klavira, marimbe, klasične gitare, blok flaute, flaute, oboe, saksofona, bas klarineta, fagota, trube, trombona, tube pa čak i ukulelea. U pokušaju da napiše klavirsku pratnju za svite značajan napor je uložio i Robert Šuman, a 1923. godine, Leopold Godovski je na 2, 3 i 5. svitu napisao kompletan kontrapunkt za solo klavir.

Alkiona (Alcione) je opera francuskog kompozitora Maren Marea (Marin Marais). Forma opere je *Muzička tragedija* koja se odvija kroz prolog i pet činova. Libreto je delo Antoana Odara de la Motea (Antoine Houdar dela Motte). Zasniva se na

grčkom mitu o Keiku i Alkioni (Ceyx & Alcione), koji je opisan u *Ovidijevim Metamorfozama*. Opera je prvi put izvedena 18. februara 1706. od strane Kraljevske muzičke Akademije (Academie royale de musique) u Pozorištu Kraljeve palate (Theatre du Palais-Royal) u Parizu. Delo je posebno prepoznatljivo po sceni „Oluja“ iz četvrtog čina, kao i stavu iz trećeg čina „Marš mornara - moreplovaca“ (Marche pour les Matelots) koji simbolički predstavlja vrstu posmrtnog marša koji glavnog junaka Keika odvodi u sigurnu, već predodređenu, smrt. Pome-nuti stav je i danas posebno popularan i redovno se izvodi na tradicionalnim Božićnim proslavama u dvorani gde je 1706. godine prvi put i izveden.

O mitu...

Keik (starogrčki: Κήϋξ, Kēūx), sin Eosfora (bog jutarnje zvezde) po grčkoj mitologiji, bio je kralj Tesalije. Sa voljenom Alkionom, kćerkom Eola (bog vetra), živeo je zaljubljen u srećnom braku. Iz ljubavi su često jedno drugo nazvali „Zevs i Hera“. Po grčkom predanju, takva smelost i oholost razgnevila je Zeusa, pa je odlučio da baci munju na Keika dok je plovio morem na svom brodu na putu do proročišta. Keikov duh se tada ukazao Alkioni i obavestio je o njegovoj sudbini, nakon čega se ona, skrhana bolom, bacila u more. Alkionin čin izazvao je samilost bogova koji su ih oboje pretvorili u vodomare (halkionske ptice). Ovidije u svom delu „Metamorfoze“ smatra da je njihovo preobraženje predstavljalo temelj za nastajanje pojma „halkionski dani“, kako se i danas naziva sedam dana tokom zimske dugodnevice kad nikada ne dolazi do oluje na sredozemnom moru. Veruje se da je to prvobitno bilo onih sedam dana tokom kojih je Alkiona (kao ptica) polagala jaja i gnezdila se na obali dok je njen otac Eol (bog vetra) zauzdavao vetrove i umirivao more kako bi Alkiona u miru mogla sve to da obavi. Kasnije je pojam „halkionski dani“ označavao mirno doba uopšte.

O sadržaju opere...

Prolog

Planinski bog Tmolos organizuje muzičko nadmetanje između Pana i Apolona ali u korist onog drugog. Apollonova želja je da povрати vladavinu mira širom sveta, koju simbolizuju „halkionski dani“ tj. ptica vodomar.

Prvi čin

Keik, kralj Tesalije i Alkiona, kći Eola, stupaju u brak. Pelej, najbolji Keikov prijatelj, potajno je zaljubljen

u Alkionu. Ceremonija venčanja je prekinuta magijom zlog Forbanta, čiji su preci nekada vladali Tesalijom i koji je zadojen idejom da se osveti Keiku.

Drugi čin

Keik odlazi da zapreti Forbantu da prestane sa svojim zlim magijama. Međutim, Forbant uspeva da ubedi Keika da odputuje u Apolonovo proročište na ostrvo Klaros kako bi saznao Božije zapovesti. U stvarnosti je to Forbantova obmana sa planom da Keika odvede u sigurnu smrt.

Treći čin

Keik postavlja brodska jedra u luci i priprema se za put. Dok brod, uz „marš moreplovaca“ isplovjava iz luke, Forbant upoznaje Peleja kako će se završiti Keikovo putovanje i da može slobodno da se udvara Alkioni, ali Peleja muči griža savesti kad vidi da Alkiona i ne sluti da će se zauvek rastati sa Keikom.

Četvrti čin

Alkiona odlazi u hram da se pomoli za bezbedan Keikov povratak. Savlađuje je san u kojem dobija viziju Keikovog broda u nevolji na uzburkanom moru.

Peti čin

Pelej se ispoveda Alkioni i od sramote nudi joj svoj život kako bi se iskupio. Alkiona puna slutnji odlazi do plaže gde vidi beživotno telo. Verujući da je Keik, odmah oduzima sebi život ali Neptun (bog mora) vraća nesrećne ljubavnike u život preobrazivši ih u ptice vodomare, čineći ih tako odgovornim za mirno more.

O muzičaru

Đorđe Milošević je rođen 1979. godine u Beogradu. Osnovno i srednje muzičko obrazovanje stekao je u beogradskoj muzičkoj školi „Mokranjac“. Diplomirao je violončelo na FMU u Beogradu. Tokom školovanja violončelo je učio u klasama profesora Stevana Beševića, Relje Četkovića i profesorke Sandre Belić. Od 2005-2007. godine bio je stipendista Ministarstva kulture i obrazovanja Luksemburga gde se usavršavao na Nacionalnom muzičkom konzervatorijumu u klasi profesora Kloda Đampelegrinija (Claude Giampelegrini). Tokom školovanja bio je dobitnik mnogih nagrada na domaćim i međunarodnim takmičenjima. Aktivno je pohađao majstorske kurseve za violončelo, kamernu, baroknu i savremenu muziku gde se stručno usavršavao kod: Martina Lera, Albana Gerharda,

Stanislava Apolina, Ksenije Janković, Imrea Kalmana, Paula Gulde, Mihaela Udea, Marka Kodla, Bruna Koksea, Džozefa Krauča, Lorenza Kamingsa, Džona Adamsa... Redovno je nastupao sa ansamblom za savremenu muziku *Luxembourg Sinfonietta* pod upravom maestra Marsela Venglera (Marcel Wengler) sa kojim je od 2005-2007. godine ostvario niz koncerata širom Evrope (Nemačka, Francuska, Belgija, Luksemburg i Rumunija). Poslednjih godina u Srbiji i inostranstvu nastupa i na baroknom violončelu, interpretirajući ranu i baroknu muziku na autentičan način. Jedan je od osnivača ansambla *Beogradski Barok* sa kojim je ostvario veliki broj koncerata u Srbiji, Hrvatskoj i Švedskoj. Takođe je i jedan od reosnivača Gudačkog kvarteta *Mokranjac*, ansambla koji nastavlja 125 godina dugu tradiciju prvog srpskog gudačkog kvarteta, kojeg je u Beogradu osnovao slavni srpski kompozitor Stevan Stojanović Mokranjac. Sa kvartetom *Mokranjac* je nastupao u svim najznačajnijim beogradskim koncertnim dvoranama, kao i na festivalima: 47 i 49. „Mokranjčevi dani“ u Negotinu, „Constantinus“ u Niš i filmskom festivalu „Kustendorf“, izvedeći muziku nagrađenih filmova. Juna 2013. godine, sa Gudačkim kvartetom *Mokranjac* snimio je i objavio prvo promotivno CD izdanje sa delima savremenih srpskih kompozitora (podržano od strane Fonda za kulturna davanja – SOKOJ). Član je ansambala *Metamorphosis*, *Nymbus* i *Putujući svirači*, sa kojima redovno nastupa i ostvaruje brojne audio i video zapise u Srbiji, Crnoj Gori i Sloveniji. Godine 2010. postao je član međunarodnog baroknog orkestra *Balkan Baroque Band* sa kojim beleži uspešne koncerte u Francuskoj, Grčkoj, Rumuniji i Bugarskoj, kao i audio i video zapise, od kojih se izdvajaju snimci za ERT i European Broadcasting Union. Redovno održava resitale i solističke koncerte u Beogradu i član je Udruženja muzičkih umetnika Srbije.

Nastavnik je violončela u SMS „Mokranjac“ u Beogradu, a od 2013. godine je i nastavnik violončela u zvanju Docenta na Fakultetu umetnosti u Zvečanu.

Ljubaznošću porodice Zorić iz Beograda, Đorđe Milošević svira na violončelu Jana Pavlikovskog, poljskog graditelja gudačkih instrumenata iz Krakova. Instrument je svojevrsna replika violončela venecijanskog graditelja Matea Gofrileria iz 1700. godine.

Organizator: Nymbus Art
www.nymbusagencija.co.rs

Solistički koncert *Đorđe Milošević* violončelo

RKT Crkva
Uznesenja Blažene Djevice Marije

Sreda, 29. oktobar 2014. u 19 časova